

igrala čvrsto koračnico. Težko pričakovani trenutek je nastopil in nasmejan je vstopil na pozornico Hawkins. Pozdravilo ga je oglušujoče ploskanje in klicanje. Ko se je zahvalil za pozdra-

ve na vse strani. Je odvrnil svoj plašč. Trenutek je še postal, osvetljen od križnih pramenov svetlobe, v svoji tesno se privilegajoči sportni obleki.

IZ KRAJEV, KJER ŽIVIJO SLOVENCİ

A. 8,1

Rezija in Rezijani

Vzemiva v roke zemljevid, poiščiva najzahodnejše pokrajine, v katerih domujejo Slovenci, in se odločiva, da obiščeva v duhu najbolj zapuščen in najmanj poznan slovenski obmejni kot — Rezijo.

Pojdiva ob Soči navzgor do ovinka, s katerim seže ta »brhka hči planin« v svojem zgornjem teku najdalj proti zapadu. Tu stoji prijazna vas Žaga. Z desne strani priteče v Sočo Učėja. Napotiva se ob njej proti zapadu. Dolina je tesna, steza je ozka, zato pa toliko bolj raztegnjena v daljavo. Samotne hiše so redke, več je senikov. Tu di planine za živino se vrste. Po osmih dolgih urah dospava v Rezijo, lepo dolino, ki so jo gorski velikani ujeli v svojo sredo. Na jugu stoji Mužci, na vzhodu straži Kanin s svojimi sosedi, na severu Kolk, Tolsti in Lomniški vrh. Le na zapad je dolina odprta in se steka v dolino Bele, v katero odvajata Rezijanski potok vodo.

Mala je Rezija. V njej so vasi Ravenca, Rušče, Njiva, Osejani, Stolbica, Korita in še nekateri manjši kraji. Malo je Rezijanov, niti ne 5000, toda preveč jih je za tisto bore malo kruha, krompirja, korenja in fižola, ki ga daje malo rodovitna rezijanska zemlja. Zato živijo Rezijani trdo in skromno. Največ jih gre v druge kraje, od vasi do vasi, od hiše do hiše, kjer si s trdim delom pošteno služijo kruh. Rezijan je znajdljiv, nadarjen in skromen. Zenske pobirajo stare cunje in kosti za igle in sukanec, moški vežejo lončeno posodo, popravljajo dežnike, brusijo britve in nože, cinijo preluknjano pločevinasto posodo, krpajo kotličice itd. Po sejmih prodajajo lonce in trgujejo z razno drobnarijo. Težavna je Rezijanova pot po svetu, ker mora povsod vlačiti s seboj težko breme. Kadar se vrača domov z zaslužkom, se obloži z živili.

Svoj domači kraj ljubi nad vse. Morda ravno zato, ker ga mora tolikokrat zapustiti. Tujina mu je neprijazna.

Pripovedovali so mi, da je nekoč vzel Rezijan svojega sina, ki je bil še otrok, na pot v svet. Nenadoma mu je daleč z doma obolel in umrl. Nesrečni oče je prikril ljudem sinovo smrt, naložil skrivaj mrtvega otroka v krošnjo in nesel dva in pol dni daleč to žalostno breme, da je prišel v Rezijo, kjer ga je pokopal v domači zemlji.

Mnogi Rezijani se naselijo v raznih poklicih tudi v bližnje in daljne trge in mesta, kjer dobro uspevajo, ker so žilavi in skromni.

Rezijansko narečje je bogato in starinsko. Razvilo in ohranilo se je precej ločeno od sosednih. Temu je gotovo v največji meri kriva lega doline, ločene od ostalega sveta. Nekateri domnevajo, da se za to razliko skrivajo tudi zgodovinski vzroki, češ, da se Rezijani niso naselili v te kraje istočasno z ostalimi Slovenci ter, da so vse svoje posebnosti jezika in življenja prinesli že s seboj.

Ne bova raziskavala, kaj je resnica. Res je, da so Rezijani morda nekoliko temnejše polti in navadno tudi bolj črnih las kot ostali Slovenci. Po značaju veljajo pri nas kot ljudje precej nagle jeze.

Spominjam se neke zgodbe o Rezijanu, loncih in toči.

Rezijan je razpostavil na sejmu svoje lonce in jih prodajal. Zdajci se usuje debela toča in začne klestiti po njih, da se po vrsti spreminjajo v črepinje. Ko obupani možakar vidi, da ne more rešiti blaga ter da mu bo toča požrla ves zaslužek, noče onemogel in miren gledati tega prizora. Ves besen skoči med lonce, začne jih z nogami drobiti na drobne kose in groziti toči:

»Če je že tako, jih ne boš ti, ampak jaz!«